

Ferdselsåreplan for Hábmera suohkan - Hamarøy kommune 2022 – 2026

Plan for stier, ruter, løyper og leder for friluftsliv

Skaftheia med Hamarøyskafteet. Foto: Kjell Fredriksen

Hábmera suohkan - Hamarøy kommune

Salten friluftsråd

Vedtatt Kommunestyret sak 8/22 den 10.2.22

Innhold

Ferdselsåreplan for Hábmera suohkan - Hamarøy kommune 2021 – 2025	1
Bakgrunn	4
Hábmera suohkan - Hamarøy kommune.....	4
Organisering av arbeidet og opplegg for medvirkning	5
Avgrensing	5
Definisjoner	6
Bygdesenter.....	6
Friluftsliv	6
Traséer, ferdelsårer og målpunkt.....	6
Ulike ferdelsårer:.....	6
Mål.....	7
Overordnet mål:	7
Konkret i fireårsperioden.....	7
Forholdet til andre planer.....	8
Beskrivelse av dagens situasjon.....	8
Kulturelt mangfold.....	8
Folkehelse.....	8
Reiseliv.....	8
Infrastruktur	8
Fotturer	8
Skiturer	9
Sykkel.....	10
Roing og padling	10
Trilleturer.....	10
Analyseresultater.....	11
Analyse 1: Nærmiljø	11
Analyse 2: Universelt utformede stier	12
Analyse 3: Maskinpreparerte løyper	13
Analyse 4: Etablering av barnas tursti	13
Analyse 5: Oppfølging 55 forførende friluftsmål	13
Analyse 6: Etablere padle/roleier i kommunen	14
Analyse 7: Turkort.....	14
Analyse 8: Turkart.....	14

Analyse 9: BUA-tilbud	14
Analyse 10: Formidling av kulturminner	15
Analyse 11: Øvrige tiltak	15
Generelle slitasjeutfordringer	15
Hammesfjellet	15
Nordlandsruta	15
Trilleturer	16
Sykkel	16
Oppsummering av behov for å nå planens målsettinger	17
1. Etablere Hábmer-Hamarøy friluftforum	17
2. Rette og oppdatere kartgrunnlaget på traktorveier, stier, løyper og turruter	18
3. Forlenge og etablere merka/skilta turruter på Tranøy, Storjord, Ulvsvåg og Drag og etablere turtavler sentralt på disse stedene	18
4. Gjøre BUA-tilbudet mer tilgjengelig på Oppeid og etablere tilbudet på Drag	18
5. Etablere Barnas tursti og hytte ved Dragsbukta	18
6. Etablere minimum 5 ro- og padleleier	18
7. Styrke formidlingen av kulturminner langs utvalgte turruter	18
Øvrige tiltak	19

Jensvasskollen ved Ulvsvågskardet. Foto: Bjørn Godal

Bakgrunn

Hábmera suohkan - Hamarøy kommune

Areal	2817 km ²
Landareal	2020 km ²
Folketall (2020)	2747
Innbygger pr km ²	1,4
Høyeste topp	Bjørntoppen, 1520
Kommunesenter	Oppeid
Midnattssol	26. mai – 17. juli
Antall øyer	924
Andel snaufjell	56,1 %
Andel skog	31,4 %
Andel dyrket areal	0,56 %
Andel areal på øyer	5,7 %
Andel ferskvann	8,9 %
Andel bre, is og snø	0,45 %
Andel vernet landareal	1,6 % (10 naturreservat og et marint verneområde)
Kommunikasjoner:	Buss, hurtigbåt, ferge

Hamarøy er en vidstrakt kommune med store variasjoner i natur og kultur. Lengst øst og nord i kommunen er landet på sitt smaleste, 6,3 km i luftlinje fra svenskegrensa til Hellmobotn innerst i Tysfjorden. Landskapet her er vilt og avdempet på samme tid. Kulturmøtet er tydelig. Dette er sentrale lulesamiske områder. De strekker seg fra Østersjøen i Sverige til Vestfjorden.

Litt lenger sør finner du den mektige og karakteristiske Kråkmotinden og Gjerdalen med Reinokstindan og Gasskatjåhkkå. Her luret fin fisk i mange av vatna. Om du vil gå kort eller lange ut i dagevis, er ditt valg.

Beveger du deg utover i Hamarøy, møter du noe annet. Her er landskapet også spektakulært, men på en mer leken måte. Spennet er stort fra et opprevent alpint landskap til roligere koller og de vide strandflatene. Her finner du noen av verdens sterkeste havstrømmer mellom øyene. Kritthvite strender lyser. På rabbene står bonsai-aktige furuer. Hamarøyskafte markerer seg som naturens egen obelisk.

I nord grenser kommunen til Narvik i sør mot Steigen og Sørfold.

Fra naturens side er Hábmara suohkan - Hamarøy kommune rikt forspent med friluftslivsmuligheter. Kommunen har et spredt bosettingsmønster. Bare Oppeid og Drag er tettsteder etter SSB sin definisjon. Det betyr at alle i kommunen har rikelig tilgang til natur- og friluftsmuligheter.

I seinere år har reiselivsnæringen i Hábmara suohkan - Hamarøy kommune økt. Den tydelige samiske identiteten og Hamsuns tilknytning til området og Hamsunsenteret gjør at turismen i Hamarøy preges av en kombinasjon av natur- og kulturturisme.

Tidligere Hamarøy kommune har hatt et tydelig eierskap til tilrettelegging, skilting og merking av turruter i samarbeid med ildsjeler i bygdene. Totalt er det etablert 18 turruter i regi av kommunen.

I tidligere Tysfjord kommune har det ikke vært tilsvarende fokus på skilting og merking. Like fullt er det etablert turruter i Hellmobotn, Kalvika (merka men dårlig kvalitet) og på Drag. Fra Sørfjorden er turruten, Grenseleden – Rádjebálges etablert over mot Sverige, men ikke merka i henhold til nasjonal standard.

Friluftskart for Hamarøy, utgitt i 2003, har vært utsolgt i mange år. Siste turbok ble utgitt i 2011. Den er også utsolgt.

Organisering av arbeidet og opplegg for medvirkning

Arbeidet med Ferdelsårsplan for Hábméra suohkan - Hamarøy kommune startet i januar 2015 etter initiativ fra Salten friluftsråd. Arbeidet ble da administrativt forankret i Hamarøy kommune og det ble satt ned en arbeidsgruppe med ressurspersoner fra hele kommunen. Dette var: Kjell Fredriksen, folkehelsekoordinator Ingeborg Lunde, Arne Andre Solvang og Hilde Fredheim. Kjell Fredriksen fungerte som lokal koordinator og har bidratt betydelig i arbeidet, Hilde Fredheim administrativ kontaktperson. Salten friluftsråd v/ Bjørn Godal har bidratt med prosjektveiledning, kartarbeid og utskriving av planen.

Fra kommunesammenslåingen i 2020 ble arbeidsgruppa endret noe, ved at Jan Ivar Jakobsen fra tidligere Tysfjord kommune, Bente Haukås fra Nord-Salten turlag og ny folkehelsekoordinator Marte Hovland kom inn i prosjektgruppen. Fra årsskiftet 2020/21, gikk folkehelsekoordinator ut av gruppa pga studiepermisjon.

Hovedtyngden i arbeidet er gjort i 2020/21 og følger nå rammene gitt i Miljødirektoratets veileder for utarbeidelse av friluftslivets ferdelsårer (M-1292).

Planen er vedtatt i kommunestyret i sak xx/xx. Formannskapet vedtok mål og utlegging av planen på høring i sak 48/21 16.6.21. Høringen er gjennomført nettbasert, lagt ut på rådhuset og sendt ut direkte til relevante organisasjoner og samarbeidsparter. I tillegg er det arrangert "åpent kontor" og folkemøter om planen på Ulvsvåg, Drag og Oppeid, 24, 30. og 31.8.21. "Åpent kontor" er kontordager som er annonsert, der folk kan stikke innom for å komme med innspill direkte til representanter for arbeidsgruppa.

Nordland fylkeskommune og Miljødirektoratet støttet arbeidet økonomisk.

Avgrensning

Planen er geografisk avgrenset til Hábméra suohkan - Hamarøy kommune. Tematisk omhandler arbeidet: Stier, turveier, turruter, leder/leier/drag og løyper som bygger opp under mål.

Bruksformene som tas med i planen er: Fotturer, rulleturer (rullestol og barnevogn), skiturer, sykling og padling/roing.

Definisjoner

Bygdesenter

Et bygdesenter i Hábmera suohkan - Hamarøy kommune er tettstedene i kommunen og bygder med et sted med en viss konsentrasjon av bolighus, matbutikk og/eller skole/har hatt skole. Bygdesenteret regnes i en sirkel på 1,5 km fra matbutikk eller annet sentralt sted i bygda.

Friluftsliv

Friluftsliv defineres som opphold og fysisk aktivitet i friluft i fritiden med sikte på miljøforandring og naturopplevelse. Det er i tråd med definisjonen som legges til grunn i Stortingsmelding 18 (2015-16) *Friluftsliv — Natur som kilde til helse og livskvalitet*.

Traséer, ferdselsårer og målpunkt

Trasé defineres i denne sammenheng som en korridor i terrenget for både foreslåtte, planlagte og eksisterende ferdselsårer og turruter. En trasé har et definert start- og slutt punkt.

Ferdselsårer er traséer for ferdsel som er synlige i terrenget i den sesongen som er aktuell for bruk, og leder for ferdsel på vann og over breer.

Målpunkt er både steder der det er naturlig å starte og avslutte bruken av ferdselsårene og attraksjoner/steder som motiverer til bruk av dem. Eksempler på slike steder er holdeplasser for offentlig transport, innfallsporter, parkeringsplasser, utsiktspunkt, serveringssteder, skoler/barnehager, kulturminner, osv.

Ulike ferdselsårer:

Sti er et tydelig, smalt og sammenhengende tråkk i terrenget som har oppstått gjennom bruk eller aktiv tilrettelegging

Turveg er en opparbeida og sammenhengende ferdselsåre med jevnt og fast (også sprengt grus) toppdekke i minst 1,2 m bredde.

Led er ferdselsårer på vann og over breer.

Løyper er ferdselsårer på snødekt mark som jevnlig trækkes eller prepareres, eller som merkes eller kvistes som traséer for vinterferdsel.

Turruter er skilta, merka og kartfesta traséer for ferdsel i den sesongen som er aktuell for bruk. Det skilles mellom flere typer turruter, se Merkehåndboka.no for mer informasjon.

Turforslag er en anbefalt tur. Turforslag er ikke en del av det offentlige kartgrunnlaget (DOK). Turforslag formidles bl.a. på ulike turportaler, informasjonsbrosjyrer, turkort og gjennom muntlig overlevering.

Mål

Ferdselsåreplan er utarbeidet for å få oversikt over friluftslivets ferdselsårer i kommunen og bedre oversikten over tilretteleggingsstatus og ansvarsfordeling. I tillegg har det vært viktig å finne modeller som kan målrette, strukturere og heve kvaliteten på arbeidet med ferdselsårene uten vesentlig endring i kommunens ressursbruk.

Overordnet mål:

Plan for friluftslivets ferdselsårer skal bidra til:

- Økt fysisk aktivitet og bedre psykisk helse i befolkningen som helhet
- Økt kjennskap til egen kommune
- Økt bolyst og attraktivitet som bosted og reisemål
- Gjøre kommunens ferdselsårer mer kjent
- Bidra til et bredt aktivitetstilbud, med ulik tilretteleggingsgrad, sommer som vinter for alle i kommunen
- Bidra til færre og kortere fritidsreiser med fossile energikilder

Konkret i fireårsperioden

Plan for friluftslivets ferdselsårer skal få fram løsninger for:

- Etablering av et Hábmer - Hamarøy friluftslivsforum for god samhandling om friluftslivsrelaterte oppgaver
- Gode og oppdaterte kartdata for stier, turruter og løyper i kommunen, innlagt i Kartverkets databaser
- At alle som bor i bygdesentrene Skutvik, Tranøy, Oppeid, Ulvsvåg, Storjord, Drag og Innhavet skal ha:
 - Maks 500 m til nærmeste fotturrute (skiltet/merket)
 - Sentralt i hvert bygdesenter skal det etableres en turtavle
- Alle skoler, barnehager og eldrecenter/helsetun skal ha en turvei/sti eller turrute tilpasset deres bruk i umiddelbar nærhet
- God driftstilstand på universelt utforma, naturprega ferdselsårer i kommunen
- Videreføre tilbudet om maskinpreparert skiløyper på Ulvsvågskaret og bidra til at tilbudet når så bredt ut til alle i kommunen som mulig
- Etablering av barnas tursti i Dragsbukta
- Sikre kvalitetsmessig god oppfølging av kommunens 6 forførende friluftsmål
- Etablering av minimum 5 padle/roleier i kommunen hvor utvalgte traseer tilfredsstillende kravene til kystled
- Sikre god tilgang på turkort i kommunen
- Utarbeide turkart for Hábmera suohkan - Hamarøy kommune
- Bedre tilbudet og tilgjengeligheten av BUA i kommunen
- Sikre god formidling av kulturminner knyttet til aktuelle ferdselsårer

Forholdet til andre planer

Planen er en temaplan uten juridisk binding, på lik linje med kulturminneplan. De relevante delene av planen vil innarbeides i kommunedelplan for fysisk aktivitet og naturopplevelse. Planen vil brukes som et grunnlag for å revidere friluftslivskartleggingen i kommunen og brukes som et friluftslivsfaglig grunnlag i all arealdisponering og planlegging. Fysisk tilrettelegging av et visst omfang må uansett avklares i henhold til plan- og bygningsloven gjennom søknad til kommunen (for eksempel: etablering av gapahuker, gammer, turveier og gravde stier). Disse må være i tråd med gjeldende arealplan. Nye traseer må klareres i henhold til Naturmangfoldloven og Kulturminneloven. Det betyr at hensynet til kulturminner, sårbare arter og naturtyper skal vurderes før konkrete tiltak gjennomføres.

Beskrivelse av dagens situasjon

Kulturelt mangfold

Hábmera suohkan - Hamarøy kommune er flerkulturell. Det lulesamiske og det norske har lange tradisjoner i landskapet. Kulturene har dels en felles og dels en adskilt bruk og historie både i uttrykk, forestillingsverden og faktisk form. I arbeidet med ferdselsårene er det viktig at disse kulturelle dimensjonene ivaretas. I tillegg har Hábmér - Hamarøy mange ulike nasjonaliteter som har kommet til gjennom de senere årene. Dette er grupper som i mindre grad enn øvrig befolkning bruker turområdene og ferdselsårene. Tiltak i ferdselsåreplanen bør derfor vurderes opp mot hvordan de kan ivareta disse gruppene bedre.

Folkehelse

Inaktivitet er en av de største helseutfordringene. Tiltak som senker terskelen for fysisk aktivitet for alle er derfor viktig. Sosial samhandling og stedstilhørighet er også sentrale faktorer for god folkehelse. Her kan gode friluftsmuligheter i nærmiljøet gi viktige bidrag.

Fysisk aktivitet og mosjon er en av de vanligste fritidsaktivitetene og har en økende trend i befolkningen. Det er store sosiale forskjeller i deltakelsen i organisert fysisk aktivitet og konkurranseidrett, mens friluftsliv har en jevn fordeling i forhold til sosial klasse. Tilrettelegging for friluftsliv i nærmiljøet er derfor et målrettet folkehelseiltak i kommunen. Ut fra dette er det riktig og viktig å ha fokus på nærhet til der folk bor og god synlighet på tilbudet.

Reiseliv

Hábmera suohkan - Hamarøy kommune har vekst i antall besøkende turister. Naturopplevelse, aktivitet, det samiske og koblingen til Knut Hamsun, er de viktigste motivene til å besøke kommunen. Det som i stor grad begrenser turismen er kapasitet på overnatting/bespisning, camping i høysesong, kjøreavstand fra større sentra og tilbudet på offentlig kommunikasjon. Det er grunnlag for å forvente en fortsatt vekst i turismen i kommunen.

Utviklingen har gitt et økt press, slitasje og kapasitetsutfordringer på friluftslivets infrastruktur og interessekonflikter på enkelte områder. Dette gjelder spesielt Halsen ved Hamarøyskaftet og stien opp til Hatten. I tillegg er det noe slitasjeutfordringer på Straumstien og på stien ut til Selsøyodden. Sistnevnte må vurderes spesielt, pga store botaniske verdier i området.

Infrastruktur

Fotturer

Hábmer-Hamarøy har et godt og geografisk spredd nett av stier og traktorveier. Dette gjelder alle grender og bygdesenter. Skilta fotturruter av god kvalitet (nasjonal standard i hht. Merkehåndboka)

finnes i all hovedsak i tidligere Hamarøy. Best dekning av fotturruter er det i ytre Hamarøy. Totalt er det 18 merka fotturruter i kommunen. De utgjør til sammen ca 100 km merka sti.

I tillegg er det etablerte fotrute fra Sørfjorden mot svenskegrensa kalt Grenseleden – Rådjebálges og fra Hellmobotn til grensa. Videre er det flere enkeltruter rundt om i kommunen av varierende/uklar skilte- og merke kvalitet. Disse er skiltet/merket på private initiativ eller i regi av lokale foreninger. Noen av disse rutene er i praksis fine å følge, mens andre er vanskeligere å finne ved hjelp av merkingen/skiltingen. I tillegg er det usikkerhet rundt grunneieravklaring og vedlikeholdet på disse. De tilfredsstillende derfor ikke kravene for å bli registrert i Kartverkets turrutebase nå.

Det er laget 22 turkort for fotturer i kommunen. I tillegg ga Hábmera - Hamarøy kommune i samarbeid med Steigen og Sørfold kommuner samt Salten friluftsråd ut turboka «På tur i Hamarøy Steigen Sørfold» i 2011. Boka beskriver 48 fotturer i Hábmer-Hamarøy. Boka er utsolgt.

Turkassene er viktige turmål for mange til fots. Ti på topp i Hamarøy har vært aktiv over lang tid og har 51 turmål i 2021. Disse turene er i tillegg lagt inn i den elektroniske turkasseordningen telltur.no. I tillegg er de seks turmålene som er med i 55 forførende friluftsmål (se neste avsnitt) med i en regional, elektronisk turkasseordning (telltur.no).

Hábmer - Hamarøy har seks friluftsmål i det regionale profileringskonseptet 55 forførende friluftsmål. Turmålene som er med her er vurdert ut fra kvalitetsmessige kriterier og markedsføres blant annet av Visit Bodø og Salten friluftsråd. I Hábmer - Hamarøy er dette: Hellmobotn, Straumstien på Ness, Skaftheia/Hamrøyskafte, Glimma rundt, Ulsvågskaret/Jensvasskollen og Hatten. Alle disse er mye besøkte turmål. Særlig Skaftheia/Hamarøyskafte, Jensvasskollen og Hatten har stor vekst i besøk de siste årene.

I tillegg til turmålene i 55 forførende, er Kråkmotinden, Litjvasstuva, Hamnesfjellet, Grytafjellet, Vetten på Oppeid og Salen mye besøkte topper i Hábmer - Hamarøy.

Selve Hamarøyskafte er noe brukt til guiding og har hatt vekst i de siste årene på grunn nasjonal oppmerksomhet, blant annet gjennom fjernsynsprogrammet "71 grader Nord".

Skiturer

Hábmer - Hamarøy har 6 lysløyper; Storjord (Storjord IL), Drag (Drag IL), Innhavet (Sagfjord IL), Oppeid (Hamarøy IL), Helland (Tranøy og Omegn IL) og Ulsvågskaret (IL Sørulf). Med unntak av Ulsvågskaret kjøres løypene kun med snøscooter når det er forhold. På Ulsvågskaret kjøres det med løypemaskin eller snøscooter alt etter snøforholdene. Idrettslagene med ansvar for lysløypene mottar kommunalt tilskudd til strøm og preparering.

Ulsvågskardet har de mest snøsikre løypene i kommunen. Her prepareres det også spor utenom lysløypa hvor blant annet Grytarennet arrangeres. I tillegg kjøres det sporadisk med scooter i Kalstadløypa (Hamarøy IL) og Gjerdalen kjøres på vårvinteren (Gjerdalens venner).

Ved siden av merka skiturer og kjørte spor, er Gjerdalen, Kråkmofjellet, Vettfjellet på Innhavet og Kjerrfjellet mye brukte utfartsområder for skiturer.

Hábmer - Hamarøy har få topper egnet for topptur på ski (randonnee/telemark). Sørkvanntiden på Kråkmofjellet, er den eneste med som pr. nå peker seg ut. I tillegg er det litt aktivitet på Gussagåptjåhkkå/Kuvasstinden.

Trugeturene følger mye de eksisterende sti og skitraseene i kommunen

Sykkel

Sykkel i Salten er en regional satsing på sykkel som tur og turistprodukt. Her samarbeider blant annet Salten friluftsråd og Visit Bodø om innholdsproduksjon og markedsføring. I Hábmer-Hamarøy er følgende traseer trukket fram:

Sykkel og Sjøsprøyt

Sykkel og sjøsprøyt er tursykling langs gode veier i kombinasjon med Nordlandsekspressen. Her er kombinasjonen av sykling i Hamarøy og Steigen samlet i et konsept. Her inngår traséen Skutvik – Tranøy med avstikker til Ness, Skaftheia og Buvåg.

Fjellveisykling

Fjellveisykling er sykling med terrengsykkel på anleggsveier med lite eller ingen annen biltrafikk, gjerne med mye stigning. I Hábmer-Hamarøy er følgende traséer med i dette konseptet: Gjerdalen, Grytafjellet, Rekvatnet-Slunka og Tømmernes-Hopen.

Andre sykkelture

Utenom den regionale satsingen Sykkel i Salten, er sykkelturene rundt Brennvikvatnet, fra Sørkil til Kilvatnet, fra Bognes til Tysnes og fra Kalvika til Nevervika trukket fram som attraktive sykkelture.

Roing og padling

Det ingen etablerte ro- padleturer i Hábmer - Hamarøy (grønn, blå og rød gradering).

Det er like fullt mange fine ro- og padleområder i kommunen. De områdene som peker seg ut er: Kalvågfjorden og ut til Bolsøy, Hamsundpolden, Presteidfjorden og Innhavet. I tillegg er vassdraget i Sagvassdalen et fint padleområde. Pollen utenfor Storjord er et fint, lite nærpadleområde.

Trilleturer

Trilleturer er fine steder å trille med barnevogn eller rullestol med en viss framkommelighet. I kommunen er følgende steder attraktive: Sagvassdalen fra E6 til 6. vatnet, Tømmerneset fra parkeringen til bergkunsten og fra campingen til krigsfangeleiren, Ulvsvågskardet med tilrettelagt fiskeplass, Skolen til Kirkegammen på Drag, fra Bjørkvik mot Ivargammen og Dragvasskollen på Drag og Oppeid mot Dragsbukta/Kallstad på Oppeid (Barnevogn) og Langvikosen på Tranøy, Tranøy fyr til krysset (overnattingstilbud for folk med funksjonsnedsettelse) og Østvikveien på Storjord.

Silsanden ved Skutvik. Foto: Bjørn Godal

Analyseresultater

Analysen er en vurdering av nåsituasjonen sett opp mot de målene som er satt for planperioden. Analysen gjøres delvis ved GIS-analyse og delvis manuelt.

Analyse 1: Nærmiljø

Målformulering

At alle som bor i bygdesentrene Skutvik, Tranøy, Oppeid, Ulvsvåg, Storjord, Drag og Innhavet skal ha:

- *Maks 500 m til nærmeste fotturrute (skiltet/merket)*
- *Sentralt i hvert bygdesenter skal det etableres en turtavle*
- *Alle skoler, barnehager*
- *og eldresenter/helsetun skal ha en turvei/sti eller turrute tilpasset deres bruk i umiddelbar nærhet*

Vurdering av måloppnåelse for de enkelte bygdesentrene

Skutvik

For Skutvik er 113 av 116 boliger innenfor 500m fra nærmeste turrute. Måloppnåelsen på dette er god. Det foreslås derfor ingen nye tiltak.

Det er plassert turtavle ved butikken i sentrum som viser turen rundt Salen. Dette målet er dermed kvittert ut.

Skolen i Skutvika har god tilgang til Støvran. Dette målet er dermed innfridd.

Tranøy

For Tranøy er 31 av 41 boliger innenfor 500m fra nærmeste turrute. Måloppnåelsen på dette bør forbedres. Dette kan for eksempel gjøres ved å merke sti fra havna mot Tranøy fyr med retur til Buøyneset. Et alternativ kan være å merke fra Tranøy til Kvitsandhola. Skal alle få dekning, må det også merkes sti i området Myrvoll/Nordvoll.

Det mangler turtavle i sentrum. Dette bør derfor etableres. Her er et samarbeid med Kunstpark Tranøy naturlig.

Det er ingen skole/barnehage eller eldresenter på Tranøy

Oppeid

For Oppeid er 197 av 201 boliger innenfor 500m fra nærmeste turrute. Måloppnåelsen er dermed god. Av hensyn til skoleelever og andre som ikke er kjent på Oppeid, vil det være et virksomt tiltak å merke de viktigste snarveiene på Oppeid. For å understøtte bruken av lysløypa, kan det være aktuelt å etablere en utendørs treningspark i tilknytning til denne. Ut over det, foreslås ingen nye tiltak.

Det er turtavler ved Hamsunsenteret. Måloppnåelsen er dermed god. Det foreslås ingen nye tiltak

Skole/barnehage og bygdeheim på Oppeid har stier tilpasset sin bruk i nærområdet. Måloppnåelsen vurderes derfor som god. Det foreslås derfor ingen nye tiltak.

Ulvsvåg

For Ulvsvåg er ingen av 87 boliger innenfor 500m fra nærmeste turrute. Måloppnåelsen er fraværende. Skilting av Eventyrstien er et lite kostnadskrevenende tiltak som i stor grad vil bedre måloppnåelsen. Etablering av en kyststi mellom vertshuset og småbåthavna, kan også være et aktuelt tiltak. Ut over det foreslås det ingen nye tiltak pga nært forestående reguleringsplanarbeid knyttet til ny E6. Det er viktig at denne problemstillingen løftes i arbeidet med denne reguleringen.

Det er ingen turtavle i Ulvsvåg. Måloppnåelsen er dermed fraværende. Det foreslås at etableringen av en slik turtavle avventer ferdig reguleringsplan for E6 og etablering av fotturruter i etterkant av denne prosessen.

Barnehagen og omsorgsboligene i Ulvsvåg har begge tilfredsstillende tilgang til stien til Ruska/Eventyrskogen.

Storjord

For Storjord er ingen av 50 boliger innenfor 500m fra nærmeste turrute. Måloppnåelsen er fraværende. Det bør tas initiativ til et samarbeid mellom kommunen og lokale krefter/idrettslaget for å få etablert noen turruter i bygda som gir god dekning, for eksempel skilting og merking i tilknytning til lysløypa og mot Bogvetten/Tiltvika. Etablering av en kyststi fra Nerbotnosen til skolen kan også være et mulig tiltak.

Det er ingen turtavle på Storjord. Måloppnåelsen er dermed fraværende. Det foreslås at etableringen av en slik turtavle vurderes i sammenheng med evt. skilt og merkeprosjekt i bygda. Hotellet/butikken vil være naturlige plasseringer av slik tavle.

Montesorriskolen har god tilgang på lysløypa. Dette gir en tilfredsstillende måloppnåelse. Ved etablering av en til to turruter på Storjord, bør det likevel sikres en sammenheng med Montesorriskolen.

Drag

For Drag er 29 av 156 boliger innenfor 500m fra nærmeste turrute. Måloppnåelsen er dermed dårlig. Det bør tas initiativ til et samarbeid mellom kommunen og lokale krefter/idrettslaget for å få etablert noen turruter i bygda som bedrer dekningen, for eksempel skilting fra fergekaia og mot det historiske gruveområdet, Dragsfjellet og evt rundt Mohågen.

Det er turtavle knyttet til Drag aktivitetspark. Måloppnåelsen er dermed tilfredsstillende. Det bør likevel vurderes ny turtavle i sammenheng med evt. skilt og merkeprosjekt i bygda. Butikken vil være naturlige plasseringer av slik tavle.

Skolen/barnehagen og omsorgsboligene har tilfredsstillende stier tilpasset sitt behov i umiddelbar nærhet.

Innhavet

For Innhavet er 72 av 74 boliger innenfor 500m fra nærmeste turrute. Måloppnåelsen på dette er god. Det foreslås derfor ingen nye tiltak

Det er plassert turtavle ved hotellet i sentrum som viser turen til Litlvasstuva. Dette målpunktet er dermed også kvittert ut. I tillegg er det en tavle nord for sentrum som viser turen opp til Vettfjellet.

Oppvekstsenteret og omsorgsboligene har god tilgang med stien til Litlasstuva. Dette målet er dermed også innfridd.

Analyse 2: Universelt utformede stier

Målformulering:

Etablering av tre universelt utforma, naturprega ferdselsårer i kommunen

Følgende stier i kommunen er etablert som universelt utforma:

Tranøy: Stien til Langvikosen er en gruset sti, ca. 250m med gapahuk og bål plass. Tilstanden vurderes som tilfredsstillende.

Ulvsvåg: Ulvsvågskardet skisenter har vært etablert som universelt utformet anlegg med asfaltert underlag og slak profil. Forfall i anlegget gjør dagens status uklar. Kartlegging og søknad om rehabiliteringsmidler fra Spillemidlene bør vurderes. I denne bør det også vurderes en opprusting av treningsparken.

Drag: Turveien fra skolen til Kirkegammen, ca. 400m. Standard og vedlikehold vurderes ikke som tilfredsstillende. Det kan være aktuelt å etablere en utendørs treningspark i tilknytning til denne.

Ut fra dette vurderes måloppnåelsen i utgangspunktet som god, men det bør gjøres en gjennomgang av de aktuelle traséene for å sikre at ønsket tilgjengelighet er og blir opprettholdt. Til oppfølging av dette kan det søkes midler til kartlegging av universelt tilrettelagte anlegg fra Kartverket.

Analyse 3: Maskinpreparerte løyper

Målformulering:

Videreføre tilbudet om maskinpreparert skiløyper på Ulvsvågskardet og bidra til at tilbudet når så bredt ut til alle i kommunen som mulig

Ulvsvågskardet er det skianlegget i kommunen som har best snøforhold og grunnlag for å opprettholde et godt og variert løypetilbud. Dette anlegget bør derfor prioriteres foran de øvrige skianleggene i kommunen. For å sikre bedre tilgang til anlegget bør det arbeides for åpning av skihytta i sesongen. Det kan også være aktuelt å vurdere en kobling av dagens løypenett mot drag (preparering av spor). Eventuell transportordning i sesong fra utvalgte steder i kommunen kan også vurderes.

Analyse 4: Etablering av barnas tursti

Målformulering:

Etablering av barnas tursti i Dragsbukta

Det er etablert naust i Dragsbukta og sti/nytt drag over til Glimma. Ved naustet har det i flere år vært plan om å etablere barnas tursti/turhytte. Dette prosjektet stoppet opp og finansieringen ble trukket inn fordi det viste seg vanskelig å få bygd hytta i det tiltenkte samarbeidet med byggfag på Knut Hamsun vgs. Det er et ønske om fornyet trøkk. Dette må skje på lokalt initiativ i samarbeid med Salten friluftsråd.

Analyse 5: Oppfølging 55 forførende friluftsmål

Målformulering:

Sikre kvalitetsmessig god oppfølging av kommunens 6 forførende friluftsmål

Kommunen har følgende turmål i 55 forførende:

Ulvsvågskardet/Jensvasskollen, Hellmobotn-svenskegrensen, Hatten, Straumstien på Ness, Skaftheia/Hamarøyskiftet og Glimma rundt.

Følgende turmål bør det vurderes tiltak for å sikre god kvalitet:

Ulvsvågskardet/Jensvasskollen: En prosess for rehabilitering av deler av anlegget bør vurderes. Stien til Jensvasskollen bør gjennomgås og enkle tiltak for å forebygge/rehabiliterer slitasje bør gjennomføres.

Hatten: Stien bør gjennomgås og tiltak for å hindre slitasje/erosjon bør gjennomføres.

Analyse 6: Etablere padle/roleier i kommunen

Målformulering:

Etablering av minimum 5 padle/roleier i kommunen hvor utvalgte traseer tilfredsstillere kravene til kystled

Det er ikke etablert noen padle/roleier i kommunen. Følgende steder vurderes som aktuelle:

- Området omkring Ness – Kaldvåg fjorden og mot Bolsøya
- Området fra Dragsbukta og inn i Kaldvåg fjorden og over i Glimma
- Hamsunpollen mot Tranøy
- Presteidfjorden mot Tranøy
- Ulvsvåg mot Trinnøya
- Innhavet mot Kaldvågstraumen
- Drag mot Varpa

Padletavlene bør i utgangspunktet plasseres på steder du kan leie/låne kajakk/robåt. I Hábmer – Hamarøy er dette mulig pr i dag på Ulvsvåg og fra BUA på Oppeid. Kystledetableringen i Dragsbukta, gjør det mulig å legge kajaker til utlån fra BUA der. I tillegg har kommunen et naust med kanoer i Hamnvatnet på Drag. Alle disse tre stedene er svært godt egnet for padling/roing. Det er derfor naturlig å starte etableringen av turtavler på disse stedene. For å bygge opp under kystledetableringen i Dragsbukta, prioriteres denne først.

Analyse 7: Turkort

Målformulering:

Sikre god tilgang på turkort i kommunen

Det er 22 turkort i Hábmer-Hamarøy. Det vurderes som god måloppnåelse. Det er likevel en klar skjevfordeling av turkort mellom tidligere Hamarøy kommune og tidligere Tysfjord kommune. I tidligere Hamarøy kommune prioriteres vedlikehold av eksisterende turkort. Nyproduksjon av turkort prioriteres i tidligere Tysfjord kommune, herundersupplering på Hellmobotn, som er det eneste turmålet i 55 forførende som mangler turkort.

Uavhengig av overstående prioritering, bør det der det etableres nye turruter gis ut turkort for å gjøre tilretteleggingen kjent.

Analyse 8: Turkart

Målformulering:

Utarbeide turkart for Hamarøy kommune

Dagens turkart for Hamarøy er fra 2003. Kartet er utsolgt og utdatert og dekker ikke hele den nye kommunen. Gjennom arbeidet med ferdselsåreplanen blir kartbasene for traktorvei og sti oppdatert. Det vil danne et godt grunnlag for et nytt turkart. Derfor er det nå søkt spillemidler for utgivelse av et nytt kart som dekker hele kommunen. I prosjektet vil det også søkes midler for å få oppdatert navnebasen på samiske stedsnavn. Nytt turkart er planlagt utgitt desember 2022.

Analyse 9: BUA-tilbud

Målformulering:

Bedre tilbudet og tilgjengeligheten av BUA i kommunen

Tilgangen på turutstyr begrenser bruken av en del ferdselsårer. BUA er et målrettet tiltak for å sikre alle tilgang på utstyr uavhengig av personlig økonomi. Dagens BUA tilbud er på Oppeid. Det er planer om å flytte utlåssentralen for å sikre bedre tilgjengelighet for prioriterte målgrupper her. I tillegg er det et ønske om å få etablert et tilsvarende tilbud på Drag, for å bedre tilgangen i sørdelen av kommunen.

Analyse 10: Formidling av kulturminner

Målformulering:

Sikre god formidling av kulturminner knyttet til aktuelle ferdselsårer

Kombinasjonen av natur- og kulturopplevelser øker attraktiviteten til ferdselsårene. Det er derfor et mål å få løftet kulturopplevelsene knyttet til utvalgte ferdselsårer i kommunen.

Følgende er etablert eller under arbeid som "kulturminnestier":

- Anna i Makkvatnet – Ferdigstilles i 2021. Det kan vurderes en forlenging til Musken.
- Bergkunstfeltet på Leiknes – Etablert, vurdere utbedringer av parkering, må avklares med fagmiljø og grunneier
- Tømmernes bergkunstfelt – Etablert. Vurdere utbedringer av sittegruppe, må avklares med fagmiljø
- Tømmerneset - Krigsminner – Etablert
- Gjerdalen mot Linnajávrrre, samiske kulturminner, - Etablert
- Rørvik gård, stien mot naustene - Etablert

Følgende vurderes i tillegg som egne "kulturminnestier":

- Glimma rundt med draget fra Dragsbukta til Glimma
- Straumstien på Ness
- Hellmobotn - svenskegrensen
- Evt nye turruter på Drag knyttet til gruvehistorie. Drag skole har igangsatt et prosjekt for å utvikle dette.
- Kobbergruvene på Storjord
- Tjeldhamn
- Tysnes
- Kråknes - Sørkil

Avklaringer med fagmyndigheter og prioritering av tiltakene bør koordineres med forestående utarbeidelse av kulturminneplan.

Analyse 11: Øvrige tiltak

Målformulering:

Øvrige tiltak for å nå de overordnede målene

Generelle slitasjeutfordringer

I tillegg til de nevnte slitasjeutfordringene på Jensvasskollen og Hatten, er det spesielle slitasjeutfordring knyttet til følgende ferdselsårer:

- Selsøyodden
- Salen
- Landstrykerstien

Det bør gjennomføres tiltak på de nevnte stedene.

Hamnesfjellet

Hamnesfjellet er en mye brukt tur. Det er ikke ønskelig å øke trafikken til dette turmålet vesentlig. Like fullt er det ønskelig med merking over skoggrensa av sikkerhetsmessige årsaker.

Nordlandsruta

Nordlandsruta er en turrute fra Bjørnfjell i Narvik til Harrvassdalen i Hattfjelldal. Gjennom Hamarøy går ruta på svensk side. Det pågår nå et arbeid for å revitalisere Nordlandsruta som tur og reiselivsprodukt.

I Hábmer-Hamarøy kommer ruta inn fra Narvik med overnatting på Røyrvasshytta. Herfra går ruta over på svensk side og kommer ikke inn i Norge før i Fauske kommune. I forbindelse med revitalisering av ruta, pågår det et arbeid for å få etablert en sammenhengende rute på norsk side fra Hellmobotn til Sorjus i Sulitjelma. For Hamarøy vil dette kunne være et viktig bidrag for bolyst og reiseliv. For å få dette til i Hábmer-Hamarøy er det behov både for etablering av overnattingssteder og turrute.

Trilleturer

Tilfanget av trilleturer i kommunen har god geografisk spredning, og tilfredsstillende standard.

Tilbudet vurderes derfor som tilfredsstillende

Sykkel

Det ligger godt til rette for tursykling i kommunen. Spesielt ytre Hamarøy og fjellveiene er attraktive steder for tursykling. Det foreslås derfor ingen oppfølgende tiltak utover videreutvikling i tråd med den regionale satsingen "Sykkel i Salten"

Fjellveisykling i Gjerdalen. Foto: Sigurd Pedersen og Eirik Pettersen

Oppsummering av behov for å nå planens målsettinger

Planarbeidet har klargjort 7 hovedgrep som bør gjøres i Hamarøy for å nå målene knyttet til friluftslivets ferdselsårer i Hábmer-Hamarøy:

1. Etablere Hábmer – Hamarøy friluftsforum
2. Rette og oppdatere kartgrunnlaget på traktorveier, stier, løyper og turruter og utgivelse av turkart
3. Forlenge og etablere merka/skilta turruter på Tranøy, Storjord, Ulvsvåg og Drag og etablere turtavler sentralt på disse stedene
4. Gjøre BUA-tilbudet mer tilgjengelig på Oppeid og etablere tilbudet på Drag
5. Etablere Barnas tursti og hytte ved Dragsbukta
6. Etablere minimum 5 ro- og padleleier
7. Styrke formidlingen av kulturminner langs utvalgte turruter

1. Etablere Hábmer-Hamarøy friluftsforum

Mye av turrutearbeidet i Hamarøy er gjort i et tett samarbeid mellom kommunen og frivilligheten. Kommunen har nå betydelig trangere ressursmessige rammer enn tidligere. Det er derfor behov for å løse mer av arbeidet gjennom frivillig arbeid. Etablering av friluftsforum vil kunne rasjonalisere og samkjøre innsatsen og sikre god planmessighet i det som gjøres. Friluftsforum etableres for å støtte og fokusere arbeidet samt bidra til økt samarbeid, bedre koordinering, faglig oppdatering og bedre rutiner i arbeidet med søknader (med spesielt fokus på spillemidler). Friluftsforum skal i alle relevante saker sikre riktig bruk av samisk, en god vekting mellom samisk og norsk kultur og sikre gode avklaring med reindriftsinteressene. Forumet vil også være en viktig kanal for å avklare interessene mellom frivillighet og reiselivsnæringen.

Relevante oppgaver for friluftsforum er konkret:

- a) nymerking/remerking/rydding av ferdselsårer, herunder at utvalgte turruter forlenges inn i bygdesenter og at det etableres gode oversiktstavler her
- b) at turruter som ikke videreføres blir ryddet for fysiske innretninger som skilt, tavler, varder o.l
- c) utgivelse av turkart, turkort, turbøker og annen trykt friluftslivsinformasjon
- d) at turforslag legges inn i landsdekkende digitale tur- og friluftsbaser
- e) at et utvalg attraktive turmuligheter forblir umerket
- f) å være en aktiv part i arbeidet med Plan for fysisk aktivitet og naturopplevelser

Til friluftsforum inviteres, turgruppene i idrettslagene, Nord-Salten turlag, Hamarøy Jeger- og Fiskerforening, Polden kystlag, grunneierlag som arbeider med friluftstiltak og aktuelle reiselivsbedrifter til å delta. Forumet velger et styre på 5 personer. Det er viktig med bred geografisk representasjon i styret. Kultursjefen, eller en annen administrativ stilling i kommunen fungerer som sekretær for styret.

I utgangspunktet legges det opp til et høstmøte og et vårmøte i forumet. På høstmøtet tas en gjennomgang av det som er gjort gjennom sommeren og klargjøring av planer og søknader for påfølgende år. På vårmøtet koordineres sommerens aktivitet med utgangspunkt i planer og tilsagn som er gitt. I tillegg kan det innkalles til andre møter ved behov, for eksempel knyttet til kommunale planprosesser.

2. Rette og oppdatere kartgrunnlaget på traktorveier, stier, løyper og turruter

Gjennom planarbeidet er Kartverkets baser oppdateres både på traktorveier, stier og turruter (totalrevisjon i N50). Her er gjort det flere hundre opprettinger i de enkelte basene. Dette er et tidkrevende men avgjørende arbeid for:

- å få oversikt over status på stier, løyper og turruter
- å sikre et bedre kartgrunnlag for arealplanlegging og arealdisponering
- bedret beredskap og sikrere redning
- utvikling av reiselivet
- at turgåerne lettere skal finne fram i terrenget

Kartdatene oversendes Kartverket for oppdatering av den nasjonale N50 basen og justeringer i FKB – traktorvegsti. Det er viktig å sikre gode rutiner i kommunen for ajourhold av disse datasettene i fortsettelsen. Kommunen har ansvar for ajourhold av disse datasettene.

De oppdaterte kartdataene danner grunnlag for Turkart Hábmer-Hamarøy som er planlagt utgitt i løpet av 2022. Dette arbeidet vil skje i tett samarbeid med Salten friluftsråd. I arbeidet med kartet vektlegges oppdatering av den samiske stedsnavnsbasen.

3. Forlenge og etablere merka/skilta turruter på Tranøy, Storjord, Ulsvåg og Drag og etablere turtavler sentralt på disse stedene

Arbeidet med tettstedsnære turruter i kommunen er avhengig av lokale ønsker om å bidra i arbeidet. Kommunen vil ta initiativ i samarbeid med Hábmer-Hamarøy friluftsforum for å stimulere til slike initiativ. Administrativ oppfølging fra kommunen vil prioriteres til tiltak i de nevnte bygesentrene. Tiltak som ivaretar målsettingen her vil også prioriteres i kommunens søknader om spillemidler.

4. Gjøre BUA-tilbudet mer tilgjengelig på Oppeid og etablere tilbudet på Drag

Kommunen jobber allerede med å gjøre BUA-tilbudet på Oppeid mer tilgjengelig. Kommunen vil videre se på muligheten for å få etablert et tilsvarende tilbud på Drag.

5. Etablere Barnas tursti og hytte ved Dragsbukta

Kommunen vil i samarbeid med friluftsforum avklare lokalt eierskap til prosjektet. Etter en slik avklaring vil prosjekteier i samarbeid med Salten friluftsråd etablere et prosjekt med mål om realisering av Barnas tursti og hytter i planperioden.

6. Etablere minimum 5 ro- og padleleier

Salten friluftsråd har fått finansiert og vil i løpet av 2021 etablere 4-6 ro og padleleier med utgangspunkt i Dragsbukta/Glimma/Kaldvågfjorden og Ness/Kaldvågfjorden/Bolsøya. Eventuell videre etablering av flere ro-/padleruter vil søkes finansiert gjennom spillemidler via friluftsrådet.

7. Styrke formidlingen av kulturminner langs utvalgte turruter

Kvalitativt god formidling av kulturminner og historie prioriteres på de eksisterende rutene: Anna i Makkvatnet, Bergkunstfeltet på Leiknes, Tømmernes bergkunstfelt og krigsfangeleir. Dette for å sikre god oppfølging av det som alt er etablert. Videre vurdering av tiltak på Glimma rundt, Straumstien på Ness, Hellemobotn – svenskegrensa og evt nye stier på Drag, gjøres gjennom kulturminneplanen.

Øvrige tiltak

Slitasjeutfordringer

Slitasjeutfordringer i eksisterende turrutenett skal prioriteres for oppfølging fra kommunen og friluftsforum

55 forførende friluftsmål

Kommunen vil i samarbeid med friluftsforum og friluftsrådet bidra til markedsføring, god kvalitet på merking og tilrettelegging på kommunens 6 forførende friluftsmål. Dette innebærer også fokus på slitasjeforebyggende tiltak.

Hammesfjellet

Merking over skoggrensa på Hammesfjellet tas opp i friluftsforum for gjennomføring

Nordlandsruta

Kommunen skal prioritere oppfølging av Nordlandsruta i den grad det etterspørres og legge til rette for at det kan etableres et «sidespor» av turruta på norsk side av grensa.

Ulvsvågskardet. Foto: Truls Johnsen